

Tıp fakültesi öğrencilerinde internet bağımlılığı sıklığı ve etkileyen etmenler

Internet addiction prevalence and contributing factors in the medical faculty students

Ahmet Ergin, Süleyman Utku Uzun, Ali İhsan Bozkurt

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı AD, Denizli

Özet

Amaç: Bu çalışma Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi (PAUTF) öğrencilerinde internet bağımlılığı sıklığını ve internet bağımlılığını etkileyen etmenleri saptamak amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve yöntem: Kesitsel tipteki bu çalışma PAUTF'de okuyan öğrenciler arasında yapılmıştır. Çalışmaya 386 (%71.4) öğrenci katılmıştır. Veriler iki bölümden oluşan bir anket kullanılarak Kasım 2011 tarihinde toplanmıştır. Anketin ilk 24 soruluk kısmı sosyodemografik bilgileri içerirken, 20 sorudan oluşan ikinci kısmını Young tarafından geliştirilen İnternet Bağımlılık Testi (Internet Addiction Test) oluşturmuştur ve bağımlılık endeksi puanları hesaplanmıştır. Katılanların sosyoekonomik seviyesini tespit etmek için Aile Refah Ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılanların 211(%54.7)'i kadındır. Bağımlılık endeksi puan ortalaması 22.9±15.6'dır. Katılımcılar internet kullanımı açısından 363(%94.0)'ü normal kullanıcı, 20(%5.2)'si riskli kullanıcı ve 3(%0.8)'ü bağımlı kullanıcı olarak saptanmıştır. Haftalık internet kullanım ortalaması 11.5±11.7 saattir (sınırları 0 ile 130 saat arasında). İnternette geçirilen zaman açısından bakıldığında haftada 1 saatten az zaman geçirenler %44.3(n=171); 1-2 saat arası zaman geçirenler %28.2(n=110); 2 saatten fazla zaman geçirenler ise %27.5(n=105) olarak bulunmuştur. İnternet bağımlılığı erkeklerde %7.4 iken kadınlarda %4.7 bulunmuştur (p=0.371). Ancak erkeklerin %33.7'si haftada 2 saatten fazla internette zaman geçirirken, kadınlarda bu oran %21.9'dur (p=0.017). Yaş, sınıf, sosyoekonomik faktörler ve sigara kullanımı riskli-bağımlı durumunu etkilememektedir.

Sonuç: Tıp fakültesi öğrencileri arasında riskli ve bağımlı internet kullanım oranı düşüktür. İnternet bağımlılığını etkileyen etmenleri daha ayrıntılı irdeleyebilecek güçte, daha çok sayıda katılımcıyı içeren çalışmalara ihtiyaç vardır.

Pam Tıp Derg 2013;6(3):134-142

Anahtar sözcükler: İnternet, bağımlılık, tıp öğrencileri

Abstract

Purpose: This study aimed to determine the internet addiction prevalence and contributing factors among medical faculty students in Pamukkale University.

Materials and methods: This cross-sectional study was conducted among medical faculty students at Pamukkale University in November 2011. 386 (71.4%) students participated in the study. Data were collected with a questionnaire consisting of two parts. The first part of the questionnaire contains 24 questions including socio-demographic data, and the second part contains 20 questions of the Internet Addiction Test developed by Young. Family Affluence Scale was used to determine the socio-economic level of participants.

Results: 211(54.7%) participants were girls. The mean score of dependency index is 22.9±15.6. In terms of internet use, 363 (94.0%) participants were found to be normal users, 20 (5.2%) were risky users and 3 (0.8%) were addicted users. The mean of internet use per week was 11.5±11.7 hours (the limits of 0 to 130 hours). In terms of the time spent on the internet, 44.3% (n=171) of participants used internet less than 1 hour per week; 28.2% (n=110), between 1-2 hours; and 27.5% (n=105) more than 2 hours. Internet addiction prevalence was 7.4% in men and 4.7% in women (p = 0.371). However, 33.7% of men used the internet more than 2 hours per week, the ratio was 21.9% in women (p=0.017). Age, class, socioeconomic factors and smoking does not affect the status of being a risky or addicted user.

Conclusion: The rate of risky or addicted use of internet is low among medical faculty students. Studies with a large number of participants to examine the factors that affect internet addiction in a more detailed way are needed to be done.

Pam Med J 2013;6(3):134-142

Key words: Internet, dependency, medical students

Süleyman Utku Uzun

Yazışma Adresi: Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Denizli

e-mail: suzun@pau.edu.tr

Gönderilme tarihi: 04.06.2013

Kabul tarihi: 17.13.2013

Giriş

İnternetin ortaya çıkışı dünyada her türlü bilgiye sınırsız bir erişim sağlamış, bilgi paylaşımını kolaylaştırmış ve araştırmacıların olanaklarını arttırmıştır. Ancak internetin çok hızla yaygınlaşması beraberinde bazı olumsuz sonuçları da getirmiştir. Bu olumsuz sonuçlardan birisi aşırı internet kullanımudur. Dünya üzerinde milyonlarca internet kullanan kişiden bazıları "internet bağımlısı" olarak tanımlanmaktadır [1]. "İnternet bağımlılığı" kavramını ilk kez Goldberg 1995 yılında kullanmıştır. İnternet bağımlılığı DSM-IV' teki alkol bağımlılığı tanı ölçütleri doğrultusunda tanımlanmıştır [2]. Ancak "İnternet Bağımlılığı Hastalığı" kavramını ilk gündeme getiren uzmanlardan biri Young'dır [3]. "İnternet bağımlılığı" genel olarak internetin aşırı kullanılması isteğinin önüne geçilememesi, internete bağlı olmadan geçirilen zamanın önemini yitirmesi, yoksun kalındığında aşırı sinirlilik hali ve saldırganlık olması ve kişinin iş, sosyal ve ailevi hayatının giderek bozulması olarak tanımlanabilir [4].

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2012 Yılı Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması sonuçlarına göre bilgisayar ve internet kullanım oranının en yüksek olduğu yaş grubu 16-24'tür. Eğitim durumuna göre en fazla internet kullanım oranı % 93.0 ile yüksekokul, fakülte ve daha üstü bireylerdedir [5]. Bu bilgi benzer yaş gruplarında olan tıp fakültesi öğrencilerinin de aynı problemle karşılaşma risklerinin olduğunu düşündürmüştür. Bu çalışma Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi (PAUTF) öğrencilerinde internet bağımlılığı sıklığını ve internet bağımlılığını etkileyen etmenleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve yöntem

Kesitsel tipteki bu araştırmanın evrenini Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde okuyan tüm öğrenciler oluşturmuştur. Evrendeki birey sayısı bilinen örneklem genişliği formülüne göre ($N=540$, $\alpha=0.05$, $p=0.50$, $d=0.05$) evreni temsil edecek örneklem büyüklüğü 225 olarak bulunmuştur. Ancak örnek seçimine gidilmeden evren üzerinde çalışılmış, çalışmaya 1. sınıftan 95(%69.3), 2. sınıftan 93(%61.2), 3. sınıftan 65 (%81.3), 4. sınıftan 55(%74.3), 5. sınıftan 38(%92.7), 6. sınıftan 40(%71.4) olmak üzere toplam 386 (%71.5) öğrenci katılmıştır. Çalışma öncesinde gerekli kurumsal izinler ve

katılımcılardan onam alınmıştır. Araştırmanın verileri Kasım 2011'de toplanmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilere internet bağımlılığı sıklığı ve etkileyen etmenleri ortaya koymayı amaçlayan bir anket formu doldurtulmuştur. Veri toplama aracında araştırmacılar tarafından oluşturulan, araştırmanın bağımsız değişkenleri olan 20 sorudan oluşan demografik verileri sorgulayan sorular, 4 sorudan oluşan sosyoekonomik düzeyi ölçen sorular, araştırmanın bağımlı değişkeni olan internet bağımlılığı durumunu ölçen 20 sorudan oluşan Young tarafından geliştirilen İnternet Bağımlılığı Testi (İnternet Addiction Test-IAT) ile ilgili sorular vardır [6]. Ankette katılımcılara sigara kullanım durumlarını belirlemek için hayatları boyunca en az 100 tane (5 paket) sigara içip içmediği sorulmuş ve cevabı evet olanların ne sıklıkta içtiği sorgulanmıştır. "Her gün", "ara sıra" ve "bıraktım" yanıtlarından "her gün" ve "ara sıra" cevabını işaretleyenler "halen sigara içeriyor" olarak değerlendirilmiştir. Ankette çalışmaya katılanların sosyoekonomik seviyeleri "Aile Refah Ölçeği" (ARÖ) ile saptanmıştır. ARÖ'de öğrencinin ailesinin kaç tane arabası olduğu, öğrencinin kendisine ait odası olup olmadığı, ailenin son 12 ay içinde kaç kez tatile çıktığı ve evde kaç tane bilgisayar olduğu sorularına verilen yanıtlara göre puanlanmaktadır. Buna göre ARÖ 1 (puan:0-3) düşük, ARÖ 2 (puan: 4-5) orta ve ARÖ 3 (puan: 6-7) yüksek refah düzeyini göstermektedir [7]. Young tarafından geliştirilen "İnternet Bağımlılığı Testi" Bayraktar tarafından 2001 yılında Türkçe'ye uyarlanan ve 12-17 yaş grubu ergenler üzerinde yapılan çalışmanın Cronbach alpha değeri açısından güvenilirliği 0.91 olarak bulunmuştur [8]. Altılı Likert tarzı bir ölçek olan İnternet Bağımlılık Testi'nde katılımcılardan "hiçbir zaman", "nadiren", "arada sırada", "çoğunlukla", "çok sık" ve "devamlı" seçeneklerinden birini işaretlemesi istenmektedir. Bu seçeneklere sırasıyla 0, 1, 2, 3, 4 ve 5 puan verilmektedir. 20 soruluk testten katılımcılar en az "0" , en fazla "100" puan almaktadırlar. İnternet bağımlılığı anket soruları 3 puan kategorisine ayrılmış; 20-49 puan arası normal internet kullanımı, 50-79 puan arası riskli internet kullanımı ve 80-100 puan arası ise bağımlı internet kullanımı olarak değerlendirilmiştir. Çalışmamızda internet bağımlılığı anket soruları; 50 puan altı normal kullanıcı, 50-100 puan arası riskli-bağımlı grup olarak değerlendirilmiştir. İnternet kullanım süresi; günde 1 saatten az, 1- 2 saat ve 2 saatten

fazla olarak gruplandırılmıştır. Ankette yer alan "İnterneti en sık hangi amaçla kullanırsınız?" sorusunun cevabı olarak verilen: 'web sörf' İnternette amaçsızca dolaşmak, 'e-mail' İnternet aracılığıyla belirli sanal adreslere posta, mektup mesaj gönderilmesi işlemi ve bu işlemi sağlayan İnternet servisinin adı, 'video' İnternette film, dizi vb. izlemek, 'chat' İnternet üzerinden sohbet etmek anlamlarına gelmektedir.

Araştırmamızda elde edilen verilerin İstatistiksel analizinde SPSS programı kullanılmıştır. Veriler değerlendirilirken tanımlayıcı ölçüler hesaplanmış ve ilişkiler ki-kare analizi ile incelenmiştir.

Bulgular

Çalışmaya toplam 386 (%71,5) kişi katılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması

20.9±2.1 olup, % 54.7'si (n=211) kadındır. Katılımcıların %57.0'ünün (n=220) anne öğrenim düzeyi lise ve üstü, %77.2'sinin (n=298) baba öğrenim düzeyi lise ve üstü olup, %25.1'inin (n=97) annesi çalışmaktayken, % 72.0'ünün (n=278) babası çalışmaktadır. Öğrencilerin %37.8'i (n=146) ev arkadaşlarıyla birlikte kalırken, %20.7'sinin (n=80) sosyoekonomik düzeyi yüksektir. Öğrencilerin %42.2'si (n=163) günlük düzenli gazete okumakta, %28.2'si (n=109) herhangi bir kulübe üye iken, %40.9'u (n=158) herhangi bir sanat etkinliğine katılmakta, %38.3'ü (n=148) düzenli spor yapmakta, %43.8'i (n=169) spor etkinliklerine katılmakta, %13.7'si sigara içmekte, %41.5'i (n=160) ayda en az bir kitap okumakta, %52.6'sı (n=203) ödevi için İnterneti kullanmaktadır. Katılımcıların bazı sosyodemografik özellikleri Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri

Değişkenler		n	%
Yaş grupları	≤21	256	66.4
	≥22	130	33.6
Cinsiyet	Kadın	211	54.7
	Erkek	175	45.3
Sınıf	1. Sınıf	95	24.6
	2. Sınıf	93	24.1
	3. Sınıf	65	16.8
	4. Sınıf	55	14.2
	5. Sınıf	38	9.8
	6. Sınıf	40	10.4
Anne Öğrenim Durumu	Okuryazar değil	10	2.6
	Okuryazar	15	3.9
	İlkokul	113	29.3
	Ortaokul	28	7.3
	Lise	101	26.2
	Yüksek okul	119	30.8
Baba Öğrenim Durumu	Okuryazar değil	4	1.0
	Okuryazar	6	1.6
	İlkokul	45	11.7
	Ortaokul	33	8.5
	Lise	96	24.9
	Yüksek okul	202	52.3
Anne Çalışma Durumu	Hayır	215	55.7
	Evet	97	25.1
	Emekli	69	17.9
	Vefat	5	1.3
Baba Çalışma Durumu	Hayır	11	2.8
	Evet	278	72.0
	Emekli	90	23.3
	Vefat	7	1.8

Tablo 1. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri (Devamı)

Kalınan Yer	Ailesiyle	107	27.7
	Yurtta	74	19.2
	Tanıdıklarıyla	8	2.1
	Ev Arkadaşlarıyla	146	37.8
	Evde Tek Başına	51	13.2
Sosyoekonomik Düzey	Düşük	161	41.7
	Orta	145	37.6
	Yüksek	80	20.7
Sigara Kullanma Durumu	Hayır	312	80.8
	Bırakmış	21	5.4
	Halen İçiyor	53	13.7
İnternet Bağımlılığı Durumu	Normal Kullanım	363	94.0
	Riskli	20	5.2
	Bağımlı	3	0.8
Haftalık İnternette Geçirilen Zaman	<1 saat	171	44.3
	1-2 saat	110	28.2
	>2saat	105	27.5
Düzenli Gazete Okuma	Hayır	223	57.8
	Evet	163	42.2
Sanat Etkinliğine Katılma	Hayır	227	58.8
	Evet	158	40.9
Düzenli Spor Yapma	Hayır	238	61.7
	Evet	148	38.3
Spor Etkinliğine Katılma	Hayır	217	56.2
	Evet	169	43.8
Bir Kulübe Üye Olma	Hayır	277	71.8
	Evet	109	28.2
Kitap Okuma Sıklığı	Ayda en az bir	160	41.5
	Üç ayda bir	129	33.4
	Altı ayda bir	43	11.1
	Yılda bir	25	6.5
	Yılda birden az	29	7.5
Ödevleri Yapmada Kullanılan Seçenek	İnternet	203	52.6
	Kütüphane	93	24.1
	Diğer	89	23.1
İnterneti Kullanma Amacı	Websurf	78	20.2
	Email	44	11.4
	Chat	77	19.9
	Ders	111	28.8
	Oyun	19	4.9

Çalışmamıza katılan 386 kişinin % 94.0'ı (n=363) normal kullanıcı, %5.2'si (n=20) riskli kullanıcı, %0.8'i (n=3) bağımlı kullanıcı olarak bulunmuştur. Çalışmaya katılanların Bağımlılık Endeksi ortalama puanı 22.9±15.6 olup, ortalama haftalık internet kullanım saati 11.4±11.6 olarak bulunmuştur. Bundan sonra bağımlılığı etkileyen etmenleri daha iyi belirleyebilmek için bağımlı ve riskli kullanıcı birleştirilerek (riskli-bağımlı) değerlendirilmiştir.

Sınıflara göre riskli-bağımlı kullanıcı oranları 1.sınıfta % 6.3 (n=6), 2. sınıfta %7.5 (n=7), 3. sınıfta % 3.1 (n=2), 4. sınıfta %5.5 (n=3), 5. sınıfta %7.9 (n=3), 6. sınıfta %5 (n=2) olarak bulunmuştur. Fakat internet bağımlılığı riski açısından sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p=0.88). Sınıflar arasında internet kullanım amaçları açısından da öne çıkan bir farklılık bulunmamıştır. Katılımcıların %28.8'i interneti en sık chat için, %20.2'si websörf için kullanırken, %14.8'i ders için ve %4.9'u da oyun için kullanmaktadır.

İnternette geçirilen vakitlere göre internet bağımlılığı değerlendirildiğinde riskli-bağımlı grubun internette geçirdiği zamanın normal gruba göre istatistiksel olarak daha fazla olduğu bulunmuştur(p=0.015).

Cinsiyete göre internet bağımlılığına bakıldığında erkeklerin %7.4'ü riskli-bağımlı grupta iken, kadınların % 4.7'si bu gruptadır ve gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır (p=0.371).

Herhangi bir sosyal kulübe gidenlerde riskli-bağımlı oranı %11 iken hiçbir kulübe gitmeyenlerde % 4'tür ve herhangi bir sosyal kulübe gidenlerde internet bağımlılığı anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (p=0.009). Sanat etkinliğine katılmayanlarda riskli bağımlı oranı (%7.6) sanat etkinliğine katılanlara göre (%4.8) daha yüksek olmakla birlikte aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p=0.259). Anlamlı çıkan diğer bir ilginç sonuç

ise düzenli spor yapanlarda riskli-bağımlı oranı %9.5 iken yapmayanlarda %3.8'dir (p=0.022). Sigara içme açısından internet bağımlılığına baktığımızda sigara içenlerde riskli-bağımlı oranı %7.2 iken içmeyenlerde %5.7 çıkmıştır ve bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır(p=0.856).

Çalışmamızda sorguladığımız yaş, sınıf, anne ve baba öğrenim düzeyi, anne ve baba çalışma durumu, sosyoekonomik düzey, öğrencinin barınma koşulları, günlük gazete okuma durumu, spor etkinliğine katılma durumu, kitap okuma alışkanlığı, interneti ödev için kullanma durumu kişinin internet bağımlılığını etkileyebilecek etkenler olarak bulunmamıştır (p>0.05).

Katılımcıların riskli kullanıcı ya da bağımlı olma durumunu etkileyen etmenler Tablo 2 ve Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 2. Riskli kullanıcı ya da bağımlı olma durumunu etkileyen sosyodemografik etmenler

	Normal		Riskli-bağımlı*		Toplam	p değeri
	n	%	n	%		
Cinsiyet						
Erkek	162	92.6	13	7.4	175	0.371
Kadın	201	95.3	10	4.7	211	
Yaş						
≤21	241	94.1	15	5.9	256	0.908
≥22	122	93.9	8	6.1	130	
Sınıf						
1. Sınıf	89	93.7	6	6.3	95	0.885
2. Sınıf	86	92.5	7	7.5	93	
3. Sınıf	63	96.9	2	3.1	55	
4. Sınıf	52	94.5	3	5.5	55	
5. Sınıf	35	92.1	3	7.9	38	
6. Sınıf	38	95.0	2	5.0	40	
Anne Öğrenim Durumu						
Okur yazar değil	10	100	0	0	10	0.384
Okur yazar	13	86.7	2	13.3	15	
İlkokul	109	96.5	4	3.5	113	
Ortaokul	25	89.3	3	10.7	28	
Lise	93	92.1	8	7.9	111	
Üniversite	113	95.0	6	5.0	119	
Baba Öğrenim Durumu						
Okur yazar değil	4	100	0	0	4	0.260
Okur yazar	5	83.3	1	16.7	6	
İlkokul	43	95.6	2	4.4	45	
Ortaokul	31	93.9	2	6.1	33	
Lise	86	89.6	10	10.4	96	
Üniversite	194	96.0	8	4.0	202	

Tablo 2. Riskli kullanıcı ya da bağımlı olma durumunu etkileyen sosyodemografik etmenler (Devamı)

Anne Çalışma Durumu						
Hayır	204	94.9	11	5.1	215	0.682
Evet	89	91.8	8	8.2	98	
Emekli	65	94.2	4	5.8	69	
Vefat	5	100	0	0	5	
Babanın Çalışma Durumu						
Hayır	9	81.8	2	18.2	11	0.202
Evet	260	93.5	18	6.5	278	
Emekli	87	96.7	3	3.3	90	
Vefat	7	100	0	0	7	
SED						
Düşük	151	93.8	10	6.2	161	0.709
Orta	138	95.2	7	4.8	145	
Yüksek	74	92.5	6	7.5	80	
Kalınan Yer						
Ailemle	101	94.4	6	5.6	107	0.878
Yurtta	68	91.9	6	8.1	74	
Tanıdıklarında	8	100	0	0	8	
Ev arkadaşıyla	138	95.5	8	5.5	146	
Evde tek başına	48	94.1	3	5.9	51	

*Young ölçeğinde ≥ 50 puan alan katılımcıları göstermektedir.**Tablo 3.** Katılımcılar arasında riskli kullanıcı ya da bağımlı olma durumunu etkileyen kişisel etmenler

	Normal		Riskli-bağımlı*		Toplam	p değeri
	n	%	n	%		
Haftalık İnternette Geçirdiği Zaman						
1 saat	166	97.1	5	2.9	171	0.015
1-2 saat	103	94.5	6	2.9	109	
2'den fazla	93	86.6	12	11.4	105	
İnterneti EnSık Kullanım Amacı						
Websurf	68	87.2	10	12.8	78	0.014
Email	41	93.2	3	6.8	44	
Video	75	97.4	2	2.6	77	
Chat	107	96.4	4	3.6	111	
Ders	56	98.2	1	1.8	57	
Oyun	16	84.2	3	15.8	19	
Sigara Kullanma Durumu						
Hayır	294	94.2	18	5.8	312	0.856
Bırakmış	20	95.2	1	4.8	21	
Halen içiyor	49	92.5	4	7.5	53	
Ödevleri Yapmada Kullanılan Seçenek						
İnternet	192	94.6	11	5.4	203	0.893
Kütüphane	87	93.5	6	6.5	93	
Diğer	84	93.3	6	6.7	90	

Kitap Okuma Sıklığı						
Ayda en az bir	150	93.8	10	6.2	160	0.978
Üç ayda bir	122	94.6	7	5.4	129	
Altı ayda bir	41	95.3	2	4.7	43	
Yılda bir	23	92.0	2	8.0	25	
Yılda birden az	27	93.1	2	6.9	29	
Herhangi Bir Kulübe Üye Olma						
Hayır	266	96.0	11	4.0	277	0.017
Evet	97	89.0	12	11.0	109	
Herhangi Bir Sanat Etkinliğine Katılma						
Hayır	217	95.2	11	4.8	228	0.362
Evet	146	92.4	12	7.6	158	
Düzenli Olarak Gazete Okuma						
Hayır	214	96.0	9	4.0	223	0.099
Evet	149	91.4	14	8.6	163	
Düzenli Spor Yapma						
Hayır	229	96.2	9	3.8	238	0.038
Evet	134	90.5	14	9.5	148	
Herhangi Spor Etkinliğine Katılma						
Hayır	207	95.4	10	4.6	217	0.292
Evet	156	92.3	13	7.7	169	

*Young ölçeğinde ≥ 50 puan alan katılımcıları göstermektedir.

Çoklu değişkenli analiz herhangi bir kulübe üye olanlarda internet bağımlılığının daha fazla olduğunu ortaya koymuştur (Tablo 4).

Tartışma

Araştırmamızda riskli-bağımlı kişilerin oranı % 6 gibi düşük bir oranda bulunmuştur. Ülkemizde yapılan diğer bazı çalışmalarda %1 [9] gibi çok düşük bir oran belirtilirken, bazı çalışmalarda %18 [10] ve %80'lere [11] varan oranlardan söz edilmektedir. Bu farklılığın nedeni çalışmaların farklı zamanlarda ve farklı yaş gruplarında yapılmasından kaynaklanıyor

olabilir. Her ne kadar sınıflar arasında internet bağımlılığı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmasa da riskli-bağımlı oranı 2. ve 5. sınıflarda daha fazla, 3. ve 6. sınıflarda ise düşük bulunmuştur. 3.sınıf öğretim programının ağır olması ve 6. sınıfta tıpta uzmanlık sınavının yakın olması riskli-bağımlı oranının azalmasına, 5. sınıfta 4.sınıfa oranla öğretim programındaki hafiflemenin de 5. sınıftaki riskli-bağımlı oranının artmasına neden olmuş olabilir.

Araştırmamızda özellikle internet kullanımı günde 2 saati geçtiğinde bağımlılık oranları interneti günde 2 saatten az kullananlara göre

Tablo 4. İnternet bağımlılığı durumunu etkileyen kişisel etmenler

Değişkenler	OR	%95 Güven Aralığı	p değeri
Düzenli spor yapanlar (yapmayanlara göre)	2.35	0.86-5.75	0.095
Herhangi bir kulübe üye olanlar (olmayanlara göre)	2.67	1.14-6.47	0.023

*Modele yaş, cinsiyet ve ki-kare testinde anlamlı çıkan düzenli spor yapma, herhangi bir kulübe üye olma durumu girmiş olup Logistik Regresyon yapılmıştır.

iki kat kadar artmaktadır. Araştırmamızda riskli-bağımlı grubun haftalık internette geçirdikleri zaman 19.5 ± 13.9 saat olarak bulunmuştur. Young [11] internet bağımlısı olarak tanımladığı grubun haftada ortalama 39 saat internete bağlı kaldıklarını belirtirken, Yang ve Tung [12] bu süreyi 21 saat, Eijnden ve arkadaşları [13] 9 saat olarak bildirmektedir. Diğer araştırmaların da gösterdiği gibi internette geçirilen süre arttıkça internet bağımlılığı artmaktadır.

İnternette geçirilen zamanın yanı sıra, bu zamanın nasıl geçirildiği; bir başka deyişle interneti kullanım amacı da, özellikle internetin etkileşim amacıyla kullanımı hem yurt içinde [9,14] hem de yurt dışında [13,15,16] yapılan çalışmalarda bağımlılığı açıklayan güçlü değişkenler arasında gösterilmektedir. Çalışmamızda internette geçirilen zamanın ne amaçla geçirildiği noktasına bakıldığında riskli-bağımlı grubun interneti normal gruba göre daha çok oyun ve websörf amacıyla kullandığı, e-mail'e bakma ve ders çalışma için daha az vakit harcadığı görülmüştür ve bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. İnterneti oyun ve websörf için kullanmak internette kalış süresini uzatıyor ve dolayısıyla bağımlılığı arttırıyor olabilir. Bir görüşe göre, bazı bireylerin çok fazla internet kullanma nedeni, internetin kişiye hoşlandığı türden iletişim deneyimleri sağlamasıdır ve bu fazla kullanım da bağımlılık benzeri davranışlara neden olmaktadır [16].

Çalışmamıza göre herhangi bir sosyal kulübe gitmek internet bağımlılığını istatistiksel olarak anlamlı derecede arttırmaktadır. Araştırmamızda katılımcının hangi sosyal kulübe gittiği ya da sosyal kulübe hangi amaçla gittiği sorulmamıştır. Daha sonra bu konuda yapılacak araştırmalarda sosyal kulübün türü ve gidilme amacının da önemli olabileceğinden dolayı yapılacak yeni çalışmalarda bu konunun irdelenmesi uygun olur. Benzer şekilde çalışmamızda düzenli spor yapanlarda riskli-bağımlı oranı %9.5 iken yapmayanlarda %3.8'dir. Bu sonuç şaşırtıcıdır, çünkü normalde düzenli spor yapanlarda riskli-bağımlı olanların daha az oranlarda olması beklenir. Fakat çalışmamızda hem sosyal kulüp üyeliği olan hem de düzenli spor yapanların çoğunluğunu sosyoekonomik düzeyi yüksek olan katılımcılar oluşturmaktadır. Bu nedenle bu kişilerin çok küçük yaşlardan itibaren bilgisayar ve tv oyunu gibi araçlara maruz kaldıkları ve küçük yaşta kazanılan alışkanlıkların da

bu sonucu doğurabileceği düşünülebilir. Bu konu da daha detaylı sorularla incelenmeli ve yapılacak yeni araştırmalar da sosyal kulüplerle ve spor etkinlikleriyle ilgili daha detaylı sorular sorulmalıdır.

Çalışmamızın en önemli kısıtlılığı tek bir üniversitede yapılmış olması ve evrenin %72'sine ulaşılmış olmasıdır. Uluslararası kullanılan, Türkiye'de geçerliliği ve güvenilirliği ispatlanmış bir ölçeğin kullanılmış olması ise çalışmamızın güçlü yanını oluşturmaktadır.

Sonuç olarak internet bağımlılığı konusunda ülkemizde tıp fakültesi öğrencilerinde gerçekleştirilen kapsamlı çalışmalardan biri olarak kabul edilebilecek bu araştırmada, tıp fakültesi öğrencileri arasında riskli ve bağımlı internet kullanım oranı düşük bulunmuştur. İnternet bağımlılığını etkileyen faktörleri daha ayrıntılı irdelenebilecek güçte, daha çok sayıda katılımcıyı içeren çalışmalara ihtiyaç vardır.

Teşekkür

Katkılarından dolayı Serhat Altınkaya, Şerife Çavuş, Zeynep Gizem Çil, Feyzullah Erdem, Hamza Numan Gökozan, Rumeysa Olcay Gümüş, Özlem Karpuz, Uğur Bayram Korkmaz ve Bedriye İlkay Yatar'a teşekkür ederiz.

Çıkar ilişkisi: Yazarlar çıkar ilişkilerinin olmadığını beyan ederler.

Kaynaklar

1. Öztürk Ö, Odabaşoğlu G, Eraslan D, Genç Y, Kalyoncu ÖA. İnternet bağımlılığı: kliniği ve tedavisi. Bağımlılık Dergisi 2007; 8:36-41.
2. Özcan NK, Buzlu S. Problemlerli internet kullanımını belirlemede yardımcı bir araç: "internette bilişsel durum ölçeği"nin üniversite öğrencilerinde geçerlik ve güvenilirliği. Bağımlılık Dergisi, 2005;6:19-26.
3. Gültutan Ş. İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin internet kullanma alışkanlıkları. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı Eğitim Psikolojisi Programı, Ankara, 2007.
4. Young KS. Internet addiction. Am Behav Sci 2004; 48:402-441.
5. Türkiye İstatistik Kurumu, 2012 yılı hanehalkı bilişim teknolojileri kullanımı araştırması. Available at: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=10880> Erişim tarihi:4 Mart 2013.
6. Young KS. Caught in the net: how to recognize internet addiction and a winning strategy for recovery. New York, NY, John Wiley & Sons, Inc., 1998.

7. Currie CE, Elton RA, Todd J, Platt S. Indicators of socioeconomic status for adolescents: the WHO health behaviour in school aged children survey. *Health Education* 1997;12:385-397.
8. Bayraktar F. İnternet kullanımının ergen gelişimindeki rolü; Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2001.
9. Bayraktar F, Gün Z. Incidence and correlates of internet usage among adolescents in North Cyprus. *Cyber-psychol Behav* 2007;10:191-197.
10. Niemz K, Griffiths M, Banyard P. Prevalence of pathological internet use among university students and correlations with self-esteem, the general health questionnaire (GHQ), and disinhibition. *Cyberpsychol Behav* 2005;8:562-573.
11. Young KS. Internet addiction: the emergence of a new clinical disorder. Paper presented at:104th Annual Meeting of the American Psychological Association; 10 Ağustos 1996; Toronto, Canada.
12. Yang SC, Tung C. Comparison of internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Comput Hum Behav* 2004; 23:79-96.
13. Eijnden RJJM, Meerkerk GJ, Vermulst AA, Spijkerman R, Engels CME. Online communication, compulsive internet use, and psychosocial well-being among adolescents: A longitudinal study. *Dev Psychol* 2008; 44:655-665
14. Ceyhan AA. Predictors of problematic internet use on Turkish university students. *Cyberpsychol Behav* 2008; 11:363-366.
15. Chou C Hsiao MC. Internet addiction, usage, gratification, and pleasure experience: The Taiwan college students' case. *Comput Educ* 2000; 35:65-80.
16. Stephenson W. *The Play Theory of Mass Communication*. Transaction Books, New Brunswawick, NJ, 1988.